

2) Opinie komisji winny być podpisane przez przewodniczącego i członków komisji, którzy brali udział w wydaniu opinii.

§ 15. Po zakończeniu czynności komisji klasyfikacyjno-szacunkowej, dotyczących poszczególnej nieruchomości, opinie komisji wraz z planem klasyfikacyjnym i rejestrem pomiarowo-klasyfikacyjnym (§ 11), z protokołami (§ 9), wnioskami właściciela i opiniami rzeczoznawców, o ile zostały one złożone na piśmie, oraz wszelkimi materiałami — przewodniczący komisji przesyła do okręgowego urzędu ziemskiego.

§ 16. 1) Przewodniczący i członkowie komisji klasyfikacyjno-szacunkowej otrzymują za swe czynności diety dzienne wedle norm, ustalonych dla urzędników państwowych VI grupy uposażenia, gdy zaś są pracownikami państwowymi, to wedle grupy uposażenia, do której służbowo należą.

2) Gdy czynność odbywa się poza stałym miejscem urzędowania członka komisji, otrzymuje on nadto zwrot kosztów podróży, jeżeli nie jest pracownikiem państwowym, wedle norm, ustalonych dla urzędników państwowych VI grupy uposażenia.

3) Wynagrodzenie rzeczoznawców określa w poszczególnych przypadkach prezes okręgowego urzędu ziemskiego na wniosek przewodniczącego komisji. Koszty wynagrodzenia rzeczoznawców, zawezwanych na żądanie właściciela (p. b § 12), pokrywa właściciel.

§ 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

617.

Rezporządzenie Ministra Reform Rolnych

z dnia 11 lipca 1927 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Rolnictwa, w sprawie szacowania nieruchomości ziemskich przymusowo wykupywanych przy przeprowadzeniu reformy rolnej.

Na mocy cz. 3 art. 27 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 № 1, poz. 1) zarządza się co następuje:

OKRĘGI EKONOMICZNE.

§ 1. W celu ustalenia norm szacunków przymusowo wykupywanych gruntów ustanawia się 5 następujących okręgów ekonomicznych:

Okrąg pierwszy.

Województwo krakowskie — powiaty: Biała, Bochnia, Brzesko, Chrzanów, Dąbrowa, Kraków, Mie-

lec, Myślenice, Oświęcim, Pilzno, Ropczyce, Tarnów, Wadowice, Wieliczka.

Województwo lwowskie — Drohobycz, Jarosław, Lwów, Łańcut, Przemyśl, Przeworsk, Rudki, Rzeszów, Sambor, Tarnobrzeg.

Województwo śląskie — Bielsko, Cieszyn.

Województwo kieleckie — Będzin, Częstochowa, Jędrzejów, Miechów, Stopnica, Opatów, Pińczów, Sandomierz, Zawiercie.

Województwo lubelskie — Lublin, Puławy.

Województwo łódzkie — Kalisz, Łęczyca, Łódź.

Województwo poznańskie — Gniezno, Gostyń, Inowrocław, Kościan, Koźmin, Mogilno, Ostrów, Poznań, Śrem, Środa, Szamotuły.

Województwo stanisławowskie — Horodenka, Stryj, Śniatyń.

Województwo tarnopolskie — Zaleszczyki.

Województwo warszawskie — Błonie, Kutno, Łowicz, Skierniewice, Sochaczew, Warszawa, Włocławek.

Okrąg drugi.

Województwo kieleckie — powiaty: Iłża, Kielce, Olkusz, Radom, Włoszczowa.

Województwo krakowskie — Gorlice, Grybów, Jasło, Limanowa, Maków, Nowy Sącz, Nowy Targ, Żywiec.

Województwo lubelskie — Chełm, Garwolin, Hrubieszów, Janów, Krasnystaw, Lubartów, Łuków, Siedlce, Zamość.

Województwo lwowskie — Bóbrka, Brzozów, Dobromil, Gródek Jagielloński, Kolbuszowa, Krosno, Lisko, Mościska, Nisko, Rawa Ruska, Sanok, Sokal, Stary Sambor, Strzyżów, Żółkiew.

Województwo łódzkie — Brzeziny, Koło, Konin, Łask, Piotrków, Radomsko, Sieradz, Słupca, Turęk, Wieluń.

Województwo pomorskie — Chełmno, Gniew, Grudziądz, Morski, Tczew, Toruń, Wąbrzeźno.

Województwo poznańskie — Bydgoszcz, Chodzież, Czarnków, Grodzisk, Jarocin, Kępno, Krotoszyn, Leszno, Międzychód, Nowy Tomyśl, Oborniki, Odolanów, Ostrzeszów, Pleszew, Rawicz, Strzelno, Szubin, Śmigiel, Wągrowiec, Wolsztyn, Września, Wyrzysk, Żnin.

Województwo stanisławowskie — Kałusz (na północ od linii kolejowej Stanisławów—Dolina), Kolomyja, Rohatyn, Stanisławów, Tlumacz, Żydaczów.

Województwo tarnopolskie — Borszczów, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Kopyczyńce, Podhajce, Przemyślany, Skala, Tarnopol, Trembowla, Zbaraż, Zborów, Złoczów.

Województwo warszawskie — Gostyń, Grójec, Mińsk Mazowiecki, Nieszawa, Pułtusk, Radzymin, Rawa.

Okrąg trzeci.

Województwo białostockie — powiaty: Białystok, Łomża, Ostrołęka (na południe od rzeki Narwi), Ostrów, Wysokie Mazowieckie.

Województwo kieleckie — Końskie, Kozielnice, Opoczno.

Województwo lubelskie — Biała, Biłgoraj, Konstantynów, Radzyń, Sokół, Tomaszów, Węgrów, Włodawa.

Województwo lwowskie — powiaty: Jaworów, Lubaczów.

Województwo pomorskie — Brodnica, Działdowo, Lubawa, Sepolno, Starogard, Świecie, Tuchola.

Województwo stanisławowskie — Bohorodczany, Dolina, Kałusz (na południe od linii kolejowej Stanisławów — Dolina), Kosów, Nadwórna, Peczenizyn, Skole, Turka.

Województwo tarnopolskie — Brody, Kamionka — Strumiłowa, Radziechów.

Województwo warszawskie — Ciechanów, Lipno, Maków, Mława, Płock, Płońsk, Przasnysz, Rypin, Sierpc.

Województwo wołyńskie — Dubno, Horochów, Krzemieniec, Łuck (na południe od linii kolejowej Kowel — Równe), Równe, Włodzimierz, Zdołbunów.

Okrąg czwarty.

Województwo białostockie — powiaty: Augustów, Bielsk, Grodno, Kolno, Ostrołęka (na północ od rzeki Narwi), Sokółka, Suwałki, Szczuczyn, Wołkowysk.

Województwo nowogródzkie — Baranowicze, Lida, Nieśwież, Nowogródek, Słonim.

Województwo poleskie — Brześć n/B.

Województwo pomorskie — Chojnice, Kartuzy, Kościerzyna, Wejherowo.

Województwo wileńskie — Oszmiana, Świeciany, Wilno.

Okrąg piąty.

Województwo nowogródzkie — powiaty: Stołpce, Wołożyn.

Województwo poleskie — Drohiczyn, Kamień Koszyrski, Kobryń, Kossów, Łuniniec, Pińsk, Prużana, Sarny, Stolin.

Województwo wileńskie — Brasław, Dzisna, Mołodeczno, Postawy, Wilejka.

Województwo wołyńskie — Kostopol, Kowel, Luboml, Łuck (na północ od linii kolejowej Kowel — Równe).

Klasy gruntów.

§ 2. W każdym okręgu ekonomicznym grunty mają być zaliczane do poszczególnych klas, jak następuje:

A. Grunty orne.

Grunty orne są zaliczane do poszczególnych klas na podstawie ich średniej wydajności w stosunku do ważniejszych roślin gospodarskich. Jako czynniki wtórne, wpływające na zaliczenie do klasy wyższej lub niższej, brane być winny również pod uwagę: łatwość uprawy, stan kultury, poziom wód gruntowych, potrzeba meljoracji (odwodnienie, nawodnienie), ukształtowanie powierzchni i warunki klimatyczne.

Klasa I.

Grunty rolnicze najlepsze bardzo zasobne w składniki odżywcze, łatwe do uprawy, ciepłe, o czynnym podglebiu umożliwiającem nawet bardzo głęboka

orkę, przepuszczalne lecz dostatecznie wilgotne, przewiewne, niezaskorupiające się, zawierające zazwyczaj znaczne ilości próchnicy słodkiej. Spadki łagodne o wystawie południowej lub południowo zachodniej. Poziom wód gruntowych odpowiedni. Meljoracji nie wymagają. Dają nawet w warunkach średniej kultury wysokie plony najszlachetniejszych warzyw (ogórki, cebula i t. p.), oraz konopi i roślin, wymagających głębokiego zakorzenienia, jak np. lucerna. Pszenica daje pewne plony w dalszych stanowiskach po oborniku.

Klasa II.

Bardzo dobre grunty pszeniczno-buraczane, zbliżone właściwościami do klasy pierwszej, lecz mniej próchniczne, albo posiadające gorsze warunki fizyczne, a więc mniej przepuszczalne i przewiewne, nieco trudniejsze do uprawy, lub bardziej suche. Spadki łagodne. Poziom wód gruntowych odpowiedni. Meljoracji w normalnych latach nie wymagają, lub meljoracje są wykonane. Udają się na nich wszelkie warzywa; plony buraków, rzepaku pewne, pszenica w sprzyjających warunkach daje na tych gruntach dobre plony nawet w trzecim roku po oborniku.

Klasa III.

Grunty rolnicze dobre, o warunkach fizycznych, chemicznych, lub topograficznych o tyle gorszych od warunków klas wyższych, że powoduje to bądź w latach mniej sprzyjających znacznie obniżenie plonów, bądź mniejszy wybór roślin uprawnych; grunty trudniej nabywające i łatwiej tracące wysoką kulturę rolniczą od gruntów klas wyższych. Należy tutaj zaliczyć:

a) Grunty żytńio — ziemniaczane, do uprawy łatwe, przepuszczalne i przewiewne lecz na suszę mniej wytrzymałe od gruntów klasy I i II. Odpowiedni poziom wód gruntowych. Odwodnienia w normalnych latach nie wymagają, lub jest ono wykonane (nawodnienie może być opłacalne). Wysokie i pewne plony żyta i ziemniaków; dobre plony marchwi pastewnej i buraków pastewnych; plony pszenicy, rzepaku, jęczmienia, a nawet warzyw — zadowalniające, ale tylko przy silnem nawożeniu; koniczyna czerwona udaje się dobrze.

Grunty mniej spójne i mniej zasobne, o niższym poziomie wód gruntowych, mniej wydajne zaliczane będą do klas niższych.

b) Nisko położone grunty nadrzeczne, mało stosowne do uprawy ozimin ze względu bądź to na zalewność, bądź też wysoki poziom wód gruntowych. Grunty mniej spójne niż w klasie II, przepuszczalne, przy wysokim stanie wody w rzece podmakające, a przy niskim często zbyt suche. Meljoracje wskazane, lecz często bardzo utrudnione ze względu na brak odpływów. Plony rzepaku i jęczmienia dobre; w warunkach sprzyjających obradzają również i warzywa.

c) Grunty marglowe o dużej zawartości części gliniastych, próchniczne. Trudne do uprawy i wymagają szybkiego wykopania robót polowych; wrażliwe zarówno na suszę jak i na nadmiar wilgoci atmosferycznej; leżą na podłożu wapiennem. Niski poziom wód gruntowych. Meljoracje wskazane choć bardzo

trudne. Plony pszenicy mogą być bardzo wysokie, buraki, rzepak i jęczmień plonują dobrze. Grunty marglowe płytsze, mniej zasobne, mniej próchniczne, o gorszych warunkach fizycznych i skutkiem tego posiadające mniejszą wydajność, są zaliczane do klas niższych.

Natomiast grunty marglowe o glebie bardzo głębokiej, łatwiejsze do uprawy, bardziej próchniczne o korzystniejszych stosunkach wilgotnościowych i dobrych własnościach fizycznych i chemicznych, a przez to bardziej urodzajne, mogą być zaliczane do klas wyższych.

d) Grunty torfowe najlepsze, zmeljorowane; poziom wód gruntowych odpowiedni; zawierają dużo części mineralnych, części zaś roślinne są w stanie daleko posuniętego rozkładu (włókien roślinnych nie widać). Oziminy niepewne; okopowe a zwłaszcza ziemniaki, buraki pastewne, brukiew, rzepa, dają bardzo wysokie plony; również bardzo wysokie plony dają niektóre warzywa (kapusta) oraz konopie; mieszanki pastewne udają się bardzo dobrze; jare kłosowe dają dobre plony przy odpowiednim doborze odmian.

Grunty zawierające mniej części mineralnych i części roślinne mniej rozłożone, lub o mniej odpowiednim poziomie wód gruntowych są zaliczane do klas niższych.

Klasa IV.

Grunty rolnicze średnio dobre w swym stanie naturalnym, bez ulepszeń fizycznie wadliwe i zawodne. Należy tutaj zaliczyć:

a) Grunty lekkie żytńio-ziemniaczane, więcej spiaszczone, przepuszczalne; poziom wód gruntowych może być odpowiedni tylko w latach wilgotniejszych, stąd stałe i pewne plony przy zastosowaniu nawodnienia. Plony żyta, ziemniaków, koniczyny białej, seradeli zadawalniające; pszenica, jęczmień, koniczyna czerwona zawodzą.

b) Grunty gliniaste zasobne, nieprzepuszczalne, nieprzewiewne, ciężkie do uprawy, spiekające się mocno w czasie suszy i tworzące bryły trudne do rozbicia; na mokro częstokroć mażą się, co w razie niesprzyjających warunków atmosferycznych utrudnia wykonanie robót polowych we właściwym czasie. Podglebie mało czynne. Z reguły wymagają meljoracji (drenowania), gdy zaś są odpowiednio zmeljorowane, zaliczane być mogą do klas wyższych. W warunkach sprzyjających grunty te dają obfite plony buraków, pszenicy i jarzyn kłosowych. W bliższym stanowisku po oborniku urodzaj pszenicy pewniejszy niż żyto.

c) Grunty z natury swej zasobne lecz podmokłe, zimne skutkiem wysokiego poziomu wód gruntowych, sapowate. Meljoracji z reguły wymagają, gdy zaś są zmeljorowane mogą być zaliczane do klas wyższych. Grunty te w latach normalnych są to ziemie raczej żytńio-ziemniaczane, w latach pomyślnych mogą dać dobre plony nawet pszenicy i buraków.

d) Grunty okolic podgórskich dość głębokie, o łagodnych spadach i łatwym dostępie; ciężkie, zimne, nieprzepuszczalne i nieprzewiewne; meljoracji

wymagają; po zmeljorowaniu mogą być zaliczane do klasy wyższej. Plony kłosowych nawet pszenicy ozimej, mogą być zadawalniające; obfite plony roślin pastewnych (koniczyna czerwona zawodna). Trudności sprzętu wobec znacznych opadów.

Grunty płytsze, o bardziej stromych spadach i trudniejszym dostępie, kamieniste, o surowszym klimacie (krótszym okresie wegetacyjnym) będą zaliczane do klas niższych.

Natomiast grunty w okolicach o sprzyjających lokalnych warunkach klimatycznych i korzystnej wystawie mogą być w swym stanie naturalnym zaliczone do klasy III, po zmeljorowaniu zaś do klasy odpowiednio wyższej.

e) Grunty marglowe średnio płytkie, o mniej-szej niż w klasie III zawartości materji organicznej i części gliniastych, leżące na podłożu wapiennem. Ze względu na gorsze warunki fizyczne od gruntów marglowych klasy III, plony naogół niższe i więcej cierpią od suszy.

f) Grunty torfowe bardzo dobre, zmeljorowane, zawierające dość dużo części mineralnych; części roślinne są dobrze rozłożone (można rozróżnić tylko poszczególne włókna roślinne). Są to grunty stosunkowo od niedawna znajdujące się pod uprawą polową i skutkiem tego posiadające nieco gorsze warunki fizyczne od gruntów klasy III.

Klasa V.

Grunty rolnicze średnie, naogół uboższe niż w klasie IV i bardziej od nich wadliwe, a wskutek tego bardziej zawodne i mniej urodzajne. Należy tutaj zaliczyć:

a) Grunty piaszczyste, drobnoziarniste, lub grubsze z nieznaną domieszką części gliniastych, głębokie, za suche; poziom wód gruntowych w normalnych latach za niski (wymagają nawodnienia). Są one przydatne do uprawy żyta i łubinu oraz przy dobrym nawożeniu, ziemniaków; koniczyna biała daje na nich jeszcze zadawalniające pastwiska, a seradela udaje się dobrze w rok przekropany; jęczmień nie rodzi się.

b) Grunty iłowate, żelaziste, z niebieskimi rdzawymi plamami, nieprzewiewne, na podłożu nieprzepuszczalnym; wysoki poziom wód gruntowych; meljoracje potrzebne lecz utrudnione. Dają średnie plony pszenicy i owsa; możliwa na nich uprawa koniczyny szwedzkiej.

c) Grunty okolic podgórskich i górskich dość płytkie, dość kamieniste, bądź więcej strome i mniej dostępne niż w klasie IV, lub w okolicach z okresem wegetacyjnym, umożliwiającym z ozimin zaledwie uprawę żyta.

d) Grunty marglowe, płytkie z bardzo małą ilością części gliniastych, a ze znaczną kamieni wapiennych; uboższe w składniki organiczne, niż grunty klasy IV.

e) Grunty torfowe dobre, zmeljorowane, zawierające mało części mineralnych; części roślinne są mało rozłożone (można rozróżnić włókna roślinne). Plony mniej pewne niż na gruntach klasy IV. Są to grunty świeżo wzięte pod uprawę polową.

Klasa VI.

Grunty rolnicze liche. Należy tutaj zaliczyć:

a) Grunty zupełnie piaszczyste, niespójne, suche, bardzo ubogie w materję organiczną; poziom wód gruntowych niski (nawodnienie potrzebne) łubin żółty udaje się, a żyto i ziemniaki w latach sprzyjających przy dobrem nawożeniu możliwe plony dać mogą.

b) Grunty piaszczyste, mało zasobne, podmokłe, zimne wskutek wysokiego poziomu wód gruntowych, sapowate, często ze sporą zawartością kwaśnej próchnicy (grunty przytorfowe); meljoracja potrzebna, zmeljorowane mogą być zaliczone do klasy wyższej. Zdadne tylko do uprawy owsa i niektórych warzyw (kapusta) przy silnem nawożeniu.

c) Grunty górskie, płytkie, trudno dostępne, bądź strome, kamieniste, albo w położeniu uniemożliwiającem uprawę ozimin.

d) Grunty, które z jakichkolwiek bądź powodów są liche, wydajnością zaledwie pokrywają nakłady i wskutek tego nie mogą być zaliczone do klas wyższych.

Klasa VII.

Grunty prawie zupełnie niezdatne do uprawy polowej, bądź dla swej lotności, bądź z powodu zabagnienia, bądź zbytnej szkieletowości.

Klasa VIIa.

Grunty rolniczo nieużyteczne, jak okopy, bagna, doły po żwirze, torfie, glinie i t. p.

B. Łąki.

Łąki są zaliczane do poszczególnych klas na podstawie średniej rocznej ilości i jakości zbieranego siana. Jako czynniki wtórne, wpływające na zaliczenie do klas wyższych lub niższych powinny być brane pod uwagę: poziom wód gruntowych, zalewność, jakość gruntu, dostęp i łatwość sprzętu, potrzeba i możność wykonania meljoracji, stan kultury i stopień pielęgnacji.

Klasa I.

Łąki najlepsze, wielokośne, o glebie zasobnej w składniki odżywcze, przepuszczalnej i przewiewnej, niezakwaszonej. Położenie dostępne w każdej porze roku. Powierzchnia równa, umożliwiająca wszelkie prace maszynowe. Poziom wód gruntowych odpowiedni. Zbiór siana co najmniej 50q z ha. Siano składa się z najszlachetniejszych traw słodkich i roślin motylkowych prawie zupełnie bez chwastów łąkowych.

a) Łąki nadrzeczne i polne zasilane naturalnymi zalewami żyzną wodą z rzek lub pól, przyczem zalewy przychodzą w porze odpowiedniej i woda pozostaje na łące niezbyt długo, mając odpowiedni odpływ; meljoracji nie wymagają.

b) Łąki torfowe zmeljorowane, z materją organiczną w stanie daleko posuniętego rozkładu (jak w klasie III gruntów orných) posiadające urządzenia do dowolnego doprowadzania świeżej wody i regulowania jej poziomu.

c) Łąki mineralne zmeljorowane, nawodniane, przyczem możliwe jest doprowadzenie, w miarę po-

trzeby, do każdej parceli dostatecznej ilości żyznej i ciepłej wody.

Klasa II.

Łąki bardzo dobre, dwu i wielokośne o własnościach gleby, położeniu i powierzchni jak w klasie I. W warunkach sprzyjających poziom wód odpowiedni, ilość zbieranego siana taka sama jak na łąkach kl. I jakość zbliżona; w warunkach niesprzyjających poziom wód za niski lub za wysoki, jakość siana gorsza lub ilość mniejsza, jednakże nie mniej niż 40q z ha.

a) Łąki nadrzeczne i polne, użyźniane przez naturalne zalewy, przyczem zalewy bywają czasem w porze niewłaściwej, przeszkadzając w sprzecie siana, lub też odpływ nie jest zupełnie dostateczny i woda miejscami stoi za długo.

b) Łąki torfowe zmeljorowane, z materją organiczną bardzo lub w znacznej części rozłożoną i wskutek tego dość przepuszczalne, posiadające urządzenia do piętrzenia wody gruntowej, lub też łąki z urządzeniami jak w klasie I, jednakże z mniej rozłożoną materją organiczną.

c) Łąki mineralne zmeljorowane z urządzeniami, pozwalającymi na dowolne regulowanie nawodnienia nie wszystkich poszczególnych parcel, lub też nawodniane wodami mniej żyznymi niż w klasie I.

Klasa III.

Dobre łąki dwukośne, gleba o własnościach fizycznych i chemicznych gorszych, niż w klasie I i II. Powierzchnia równa, zbiór siana średnio ponad 25 q z ha, przyczem obok traw szlachetnych występuje znaczna ilość traw nieszlachetnych oraz chwastów.

a) Łąki polne nieużyźniane zalewami z pól; w latach suchszych poziom wód za niski; wydajność siana mniejsza i jakość gorsza; w latach mokrych wydajność większa i jakość lepsza. Dostęp łatwy.

b) Łąki nadrzeczne lub nadjeziorne, niezalwane lub z niedostatecznym odpływem; w latach mokrych poziom wód za wysoki, ilość siana większa, lecz jakość gorsza; w latach suchszych ilość siana mniejsza, ale jakość lepsza. Dostęp utrudniony tylko w razie długotrwałych deszczów.

c) Łąki torfowe, zmeljorowane, z materją organiczną mało rozłożoną, posiadające urządzenia do piętrzenia wody gruntowej, jednakże z małym zasięgiem podsiąkania wody wskutek małej przepuszczalności torfu lub też łąki torfowe o roślinności gorszej jakości niż w klasach wyższych skutkiem braku pielęgnacji.

d) Do tej klasy zaliczają się łąki podgórskie i niżej położone lepsze łąki górskie; łąki sztuczne lub naturalne, zmeljorowane i przynoszące odpowiedni zbiór siana mogą być zaliczone do klasy II.

Klasa IV.

Łąki średnie, przeważnie jednokośne, wymagające do normalnego użytkowania meljoracji.

a) Łąki zbyt suche o glebie przepuszczalnej mało zasobnej, nadające się raczej pod uprawę rolną. Poziom wód gruntowych zbyt niski. Łąki dostępne o powierzchni mniej więcej równej. Urodzaj sia-

na w latach suchszych obniża się do 10 q z ha, w latach mokrych może się znacznie podnieść. Siano może być średniej lub nawet dobrej jakości.

b) Łąki zbyt mokre; poziom wód gruntowych zbyt wysoki, woda często stoi na powierzchni; dostęp często utrudniony, jak również i sprzęt maszynowy. Zbiór siana dość obfity, lecz jest ono lichej jakości, składając się w przeważającej ilości z roślin grubych i kwaśnych.

c) Łąki śródleśne silnie zacienione, bądź zachwaszczone florą leśną nawet o dobrych stosunkach wilgotnościowych.

d) Łąki mogące ze względu na wydajność i jakość siana, być zaliczone do klas wyższych, lecz na których sprzęt jest znacznie utrudniony z powodu nierówności powierzchni, obecności krzaków lub kamieni, jako też do których jest utrudniony dostęp, lub podlegają one częstym powodziom.

e) Do tej klasy zaliczają się wyżej położone lub mniej dostępne łąki górskie.

Klasa V.

Łąki liche jednokośne.

a) Łąki na glebach bagiennych. Meljoracje potrzebne, lecz utrudnione. Dostęp utrudniony, tak samo sprzęt ręczny, a maszynowy niemożliwy; wywożenie siana często możliwe tylko podczas mrozu. Należą tu, między innymi, moczary nad brzegami rzek i jezior lub na drodze wód, wybijających się stale na powierzchnię, oraz w bagnistych kotlinach bezodpływowych. W latach wyjątkowo mokrych zbiór może być uniemożliwiony całkowicie. Zbiór siana może być dość znaczny, lecz jest ono bardzo liche, składające się wyłącznie z roślin grubych i kwaśnych i nadaje się więcej na podciół.

b) Łąki, które z jakichkolwiek bądź powodów są liche, wydajnością zaledwie pokrywające nakłady i wskutek tego nie mogą być zaliczone do klas wyższych.

U w a g a. Niedostępne, prawie nieużywalne bagna i zarośla (jak np. bagna poleskie, lub rojsty w Wileńszczyźnie) zalicza się do nieużytków (kl. VII-a gruntów ornych).

C. Pastwiska.

Pastwiska są zaliczane do poszczególnych klas na podstawie ich średniej wydajności i jakości paszy. Jako czynniki wtórne, wpływające na zaliczenie do klasy wyższej lub niższej, brane być winny również pod uwagę: rodzaj gleby, warunki klimatyczne i stosunki wodne gruntu, potrzebę i łatwość meljoracji, stan kultury i stopień pielęgnacji, ukształtowanie i wystawę terenu oraz bliskość wodopoju.

Klasa Ia.

Pastwiska najlepsze, urządzone na pierwszej jakości gruntach mineralnych (jak I i II kl. gruntów ornych) i torfowych (jak kl. III gruntów ornych), posiadające odpowiednie stosunki wilgotnościowe z odpowiednim poziomem wód gruntowych, bądź wskutek dostatecznej ilości (powyżej 600 m/m rocznie) i odpowiednio rozłożonych opadów atmosferycznych,

bądź też na skutek celowych zabiegów meljoracyjnych. Okres wypasu co najmniej 5-miesięczny, bez przerw w tym okresie. Powierzchnia równa, pastwisko łatwo dostępne. Roślinność szlachetna, typowo pastwiskowa, wystarczająca do dobrego wyżywienia trzech do czterech krów (łącznie około 1300 kg. żywej wagi) na ha.

Klasa I.

Pastwiska bardzo dobre. Od pastwisk klasy Ia różnią się:

1) bądź nieco mniejszą zasobnością gleby, czy gorszymi jej warunkami fizycznymi (np. torfy jak w kl. IV gruntów ornych),

2) bądź też nieco gorszymi stosunkami wilgotnościowymi, czy to z powodu mniejszej ilości (około 600 m/m rocznie), lub gorzej rozłożonych opadów—co może powodować w niesprzyjających warunkach krótkie przerwy w okresie pasania, czy też wskutek niemożności dostarczenia wody przez istniejące urządzenia meljoracyjne wszystkim parcelom według potrzeby. Jakość paszy taka sama jak na pastwiskach klasy Ia, lecz ilość przeciętnie mniejsza, umożliwiającą dobre wyżywienie do 3 krów (łącznie około 1000 kg. żywej wagi) na ha.

Klasa II.

Pastwiska dobre; gleba o własnościach fizycznych i chemicznych gorszych niż w kl. I i II (jak w średnich klasach gruntów ornych). Pastwiska dostępne o równej powierzchni, o małej ilości kęp. Ilość paszy dostateczna do dobrego wyżywienia średnio 2 krów (łącznie około 800 kg. żywej wagi) na ha. Jakość paszy dobra, przyczem jednak obok najszlachetniejszej roślinności pastwiskowej występuje mniej typowa i chwasty.

a) Pastwiska na gruntach bardziej zwięzłych z niewysoką (około 550 m/m rocznie) ilością opadów, lub na lżejszych o znaczniejszej ilości opadów (około 600 m/m rocznie). Poziom wód gruntowych w dużym stopniu zależy od warunków atmosferycznych. W latach wilgotniejszych porost roślinności bujniejszy i jakość lepsza, w latach suchszych porost słabszy i dłuższe przerwy w pasaniu.

b) Pastwiska na gruntach dość żyznych o wysokim normalnie poziomie wód gruntowych, powodującym w lata wilgotniejsze możliwość uszkodzenia darni przez pasące się zwierzęta i gorszą jakość paszy, skutkiem dość znacznej przymieszki chwastów. W lata suchsze jakość paszy lepsza, ale ilość mniejsza i możliwość przerw w okresach pasania.

Pastwiska o lepszych stosunkach wilgotnościowych i zalewane żyznymi wodami, przyczem zalewy nie powodują dłuższej przerwy w pasaniu, mogą być zaliczone zależnie od swej wydajności do klasy II.

c) Pastwiska urządzone na gruntach torfowych o mało rozłożonej materji organicznej, zmeljorowanych (jak w klasie III łąk), lub o roślinności gorszej jakości niż w klasach wyższych skutkiem braku pielęgnacji.

d) Pastwiska górskie z okresem wypasania nie krótszym niż 3 $\frac{1}{2}$ miesiąca, łatwo dostępne, prawie niekamieniste.

Klasa III.

Pastwiska średnie, wymagające do normalnego użytkowania meljoracji, dostarczające paszy do dobrego wyżywienia jednej do dwóch krów (łącznie około 500 kg. żywej wagi) na ha. Powierzchnia mniej więcej równa, obecność krzaków, kamieni i kęp dopuszczalna.

a) Pastwiska na gruntach średniej jakości o małej przeciętnej ilości opadów (mniej niż 550 m/m rocznie) i zbyt niskim poziomie wody gruntowej. Pasza może być średniej lub nawet dobrej jakości. Ilość niewielka. Ze względu na duże przerwy w okresie pasania nadają się raczej pod uprawę rolną.

b) Pastwiska na gruntach lżejszych o zawyżonym normalnie poziomie wód gruntowych. W latach wilgotniejszych pasanie utrudnione z powodu psucia się darni. Liczne kępy śmiałka darniowego; w paszy przeważają rośliny nieodpowiednie. W latach suchszych łatwiejsze pasanie i jakość paszy lepsza.

c) Pastwiska górskie o gorszej jakości traw niż na zaliczonych do klasy III i trudniej od nich dostępne, więcej kamieniste, jednak możliwe do normalnego wypasania, lub z okresem wypasu krótszym niż 3¹/₂ miesiąca.

Klasa IV.

Pastwiska liche, na których nie może znaleźć pełnego wyżywienia jedna krowa na 1 ha. Meljoracje potrzebne, lecz często utrudnione.

a) Pastwiska na glebach lekkich, za suchych, mało również stosowanych pod uprawę. Roślinność niska, jakość paszy licha.

b) Pastwiska na glebach bagiennych. Często nie można pasać na całej powierzchni. Jakość paszy zupełnie licha. Pastwiska bywają częściowo wykaszane, dając siano zdatne raczej na podściół.

c) Pastwiska, które z jakichkolwiekby powodów nie mogą być zaliczone do klas wyższych (np. strone stoki).

Uwaga. Tereny o właściwościach, opisanych w klasie VII i VIII gruntów ornych, bądź w uwadze do klasy V łąk, bądź też urwiste i kamieniste stoki górskie i t. p. nie mogą być zaliczane do pastwisk.

Ceny jednostkowe gruntów.

§ 3. Dla poszczególnych klas gruntów w każdym okręgu ekonomicznym ustala się ceny jednostkowe w złotych w zlocie, podane w poniższych tabelach:

A. Role.

Okręgi ekonomiczne.	Cena szacunkowa jednego ha w złotych w zlocie w klasach							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIIa
1	1005	805	670	500	250	100	50	12,5
2	860	690	575	420	215	90	45	11
3	710	570	475	355	175	70	35	9
4	550	440	365	275	140	55	25	6
5	350	280	235	175	90	35	15	3,5

B. Łąki.

Okręgi ekonomiczne.	Cena szacunkowa jednego ha w złotych w zlocie w klasach				
	I	II	III	IV	V
1	1255	905	585	250	65
2	1075	775	495	215	60
3	885	640	415	175	45
4	690	495	320	140	35
5	440	315	205	90	25

C. Pastwiska.

Okręgi ekonomiczne.	Cena szacunkowa jednego ha w złotych w zlocie w klasach				
	Ia	I	II	III	IV
1	1005	805	585	250	65
2	860	690	495	215	60
3	710	570	415	175	45
4	550	440	320	140	35
5	350	280	205	90	25

Zwyżki i zniżki szacunku gruntów.

§ 4. 1) Podwyższa się lub obniża cenę szacunkową gruntów przymusowo wykupywanych, ustaloną w myśl zasad § 3 niniejszego rozporządzenia, o odpowiedni procent wedle poniższych tabel w zależności od oddalenia tych gruntów:

a) Od stacji lub przystanku oddanej do użytku publicznego kolei szerokotorowej

Odległość od stacji lub przystanku kolei szerokotorowej.	Zwyżka	Zniżka
do 1 klm.	15%	—
ponad 1 " 3 "	10%	—
" 3 " 7 "	5%	—
w I i II okr. ekonomicznym ponad 20 do 35 klm.	—	5%
ponad 35 klm.	—	10%
w III okręgu ekonomicznym ponad 35 klm.	—	5%

Od stacji lub przystanku kolejki wąskotorowej stałej oraz od przystani rzecznej, o ile w danym majątku odstawy i dostawy przeprowadza się regularnie drogą wodną należy stosować zwyżkę o 50% mniejszą.

b) Od miast

Zaludnienie miasta	Do 15 km. szosą lub 10 km. boczną drogą.	Ponad 15 km. do 21 km. szosą lub ponad 10 do 15 km. boczną drogą.	Ponad 21 do 35 km. szosą lub ponad 15 do 25 km. boczną drogą.
od 10 do 20 tysięcy	5 ⁰ / ₀	—	—
ponad 20 do 100 "	15 ⁰ / ₀	10 ⁰ / ₀	—
" 100 do 500 "	20 ⁰ / ₀	15 ⁰ / ₀	—
" 500 tysięcy. . . .	40 ⁰ / ₀	25 ⁰ / ₀	10 ⁰ / ₀

c) Od miejscowości klimatycznej lub zdrojowej:

	Odległość w kilometrach	
	do 3	ponad 3 do 7
w której znajduje się siedziba zarządu klimatycznego lub zdrojowego	15 ⁰ / ₀	10 ⁰ / ₀
w której niema siedziby zarządu klimatycznego lub zdrojowego	10 ⁰ / ₀	5 ⁰ / ₀

Oddalenie wedle punktów a, b i c oblicza się od ośrodka gospodarczego wykupywanego obszaru, biorąc pod uwagę najbliższą drogę nadającą się do przejazdów wywołanych potrzebami produkcji rolnej.

O ile do poszczególnych obiektów dadzą się zastosować z tytułu punktów b i c zwyczajki wielorakie, to uwzględnia się tylko zwyczajkę najkorzystniejszą dla właściciela.

2) Niezależnie od zwyczajek i zniżek, przewidzianych w cz. 1 niniejszego paragrafu, podwyższa się cenę szacunkową przymusowo wykupywanych gruntów ornych z tytułu intensywności upraw. To podwyższenie ceny stosuje się do wykupywanych jednostek gospodarczych (folwarków) posiadających co najmniej od 3 lat w uprawie polowej ziemniaki, buraki, len, buraki nasienne, tytoń, kukurydzę, warzywa pospolite (kapusta, marchew, buraczki), lub warzywa szlachetne (ogórki, pomidory, cebula, rabarbar). Stopa procentowa podwyższenia ceny szacunkowej uzależnia się wedle poniższej tabelki od stosunku obszaru, zajętego przeciętnie w ciągu ostatnich trzech lat na powyższe uprawy do ogólnego obszaru gruntów ornych danej jednostki gospodarczej:

I i II okr. ekonom.	III okr. ekonom.	IV i V okr. ekonom.	Zwyzka
Część ogólnego obszaru zajętego pod plantację buraków			
ponad 1/5	ponad 1/6	ponad 1/10	5 ⁰ / ₀
" 1/4	" 1/5	" 1/8	10 ⁰ / ₀
" 1/3	" 1/4	" 1/6	15 ⁰ / ₀
" 1/2	" 1/3	" 1/4	25 ⁰ / ₀

1 ha buraków, kukurydzy lub lnu = 1¹/₂ ha ziemniaków

1 ha buraków nasiennych, warzyw pospolitych lub tytoniu = 2 ha ziemniaków

1 ha warzyw szlachetnych = 3 ha ziemniaków.

Podwyżki te mogą być stosowane tylko do tych części przymusowo wykupywanych obszarów, które z uwagi na stan kultury i klasę gruntu nadają się do uprawy wyżej wymienionych ziemiopłodów.

Szacunek gruntów zaodłożonych w chwili objęcia przez Państwo w posiadanie, winien być zmniejszony nie więcej niż o 30⁰/₀, a to zależnie od stanu zaodłożenia.

Ustalenie ceny szacunkowej lasów.

§ 5. 1. Przy ustalaniu ceny szacunkowej lasów o obszarze mniejszym niż 5 ha w województwach: kieleckim, lwowskim, krakowskim, lubelskim, łódzkim, pomorskim, poznańskim, stanisławowskim, tarnopolskim i warszawskim oraz o obszarze mniejszym niż 10 ha w województwach: białostockim, nowogrodzkim, poleskim, wileńskim i wołyńskim należy odrębnie szacować wartość gruntów pod lasem i dodać do niej wartość znajdujących się na tych gruntach drzewostanów, z tem, że a) grunty pod lasem klasyfikuje się według zasad podanych w § 2 niniejszego rozporządzenia, a szacunek ich wynosić ma 50⁰/₀ ceny szacunkowej, odpowiedniej klasy, obliczonej według zasad § 3 i cz. 1 § 4, b) wartość drzewostanów wysokopiennych do lat 20 szacuje się na podstawie skapitalizowanych kosztów upraw z uwzględnieniem stopnia zadrzewienia i zastosowaniem stopy procentowej 5. Tak określona wartość drzewostanów nie może przekraczać wartości użytkowej tychże drzewostanów, jaką miałyby po dojściu do lat 20, c) wartość drzewostanów starszych, jak również drzewostanów niskopiennych, ustala się na zasadzie ich wartości użytkowej.

2. Przy ustalaniu ceny szacunkowej lasów o obszarze większym niż wymienione w p. 1 szacuje się łącznie grunty z drzewostanami oraz wszelkimi istniejącymi przynależnościami gospodarstwa leśnego (budynkami, gruntami deputatów, kolejkami, drogami, mostami i t. p.).

3. Przymusowo wykupywane lasy wymienione w cz. 2 szacuje się na podstawie obliczenia spodziewanych w poszczególnych okresach czystych dochodów, otrzymanych z różnicy pomiędzy wszystkimi spodziewanymi dochodami i spodziewanymi wydatkami. Obliczone spodziewane dochody i wydatki dyskontuje się na chwilę obecną, a czysty dochód kapitalizuje się przy zastosowaniu stopy procentowej 5.

4. Wysokość cen i kosztów określa się według przeciętnych lokalnych cen, przeliczonych na złote w złocie, z okresu 2-letniego, poprzedzającego chwilę szacunku z uwzględnieniem przedewszystkiem cen i kosztów w lasach państwowych, przyczem dla ustalenia ceny drewna przyjmuje się za podstawę ceny z listopada dwóch ostatnich lat kalendarzowych.

5. Szacowanie lasów, jak również gruntów pod lasem i drzewostanów, winno się odbywać przy udziale rzeczoznawców.

Ustalenie ceny szacunkowej wód.

§ 6. W celu ustalenia wartości terenów wodnych użytkowanych pod gospodarstwo lub eksploatację rybną dzieli się Państwo Polskie przy uwzględnieniu poziomu kultury rolniczej, stosunków komunikacyjnych i administracyjnych, ceny za robociznę i kosztów urządzeń technicznych oraz stopnia skupienia prawidłowych gospodarstw rybnych — na dwie zasadnicze połacie gospodarcze rybackie:

I. Połać gospodarcza rybacka zachodnia; obejmuje całkowite województwa: poznańskie, śląskie, krakowskie, lwowskie, stanisławowskie, tarnopolskie, kieleckie, łódzkie, lubelskie, warszawskie i pomorskie.

II. Połać gospodarcza rybacka wschodnia; obejmuje całkowite województwa: poleskie, nowogródzkie, białostockie, wileńskie i wołyńskie.

Wartość zbiorników wodnych jak sztucznych tak naturalnych dzieli się na 7 następujących klas:

Klasa I. Stawy rybne dowolnie spuszczałne, pod którymi znajduje się czarnoziem i gliny lössowe i marglowate.

Klasa II. Stawy rybne dowolnie spuszczałne, pod którymi znajdują się gliny ciężkie, glinki piaszczyste i piaski gliniaste cięższe.

Klasa III. Stawy rybne dowolnie spuszczałne, pod którymi znajdują się piaski lekko gliniaste i torfy niskie.

Klasa IV. a) Stawy rybne dowolnie spuszczałne, pod którymi znajdują się piaski jałowe, żwiru i torfy wysokie;

b) zbiorniki wodne dowolnie nieosuszalne, oprócz naturalnych wód płynących, posiadające w rodzimej naturalnej glebie dna glinę, il, gliny marglowate, piaski gliniaste, na których terenie opadowym (względnie na terenie otaczającym strumienie lub rzeki zasilające dany zbiornik wody) przeważają grunta klasy I, II lub III, według klasyfikacji gruntów ornich.

Klasa V. Zbiorniki wodne naturalne dowolnie nieosuszalne, posiadające w dnie glebę piaszczystą lub torf, na których terenie opadowym przeważają gleby IV, V i VI klasy według klasyfikacji gruntów ornich.

Klasa VI. Wody bieżące.

Klasa VII. Zbiorniki wodne naturalne dowolnie nieosuszalne, płytkie i zarosnięte w $\frac{3}{4}$ chwastami wodnymi oraz wody o ubogim dopływie, skutkiem czego wysychają w ciągu lata poniżej $\frac{3}{4}$ swej powierzchni, lub w niektóre lata zupełnie — jak również wszystkie inne zbiorniki wodne, które z jakichkolwiek względów nie nadają się do zarybienia.

Stosunek wartości poszczególnych klas wód ustalono jak następuje:

Dla zachodniej połaci:

przyjmując klasę I jako 100%	3.000 zł. za 1 ha
wyniesie klasa II — 80%	2.400 „ „ 1 „
„ „ III — 40%	1.200 „ „ 1 „
„ „ IV — 20%	600 „ „ 1 „
„ „ V — 10%	300 „ „ 1 „
„ „ VI — 3%	90 „ „ 1 „
„ „ VII	1 ha gruntów ornich VII klasy.

Dla wschodniej połaci:

przyjmując klasę I jako 100%	2.400 zł. za 1 ha
wyniesie klasa II — 80%	1.920 „ „ 1 „
„ „ III — 40%	960 „ „ 1 „
„ „ IV — 20%	480 „ „ 1 „
„ „ V — 10%	240 „ „ 1 „
„ „ VI — 3%	72 „ „ 1 „
„ „ VII	1 ha gruntów ornich VII klasy.

Ocena wartości produkcyjnej wód przydzielonych do jednej z powyższych klas ulega zwykle lub niższe o odpowiedni procent w zależności od charakteru zlewni, to jest terenu, z którego spływają wody zasilające dany zbiornik wody i od stopnia zabezpieczenia w dostateczną ilość wody potrzebną do utrzymania poziomu wody.

Wody rybne stojące, dysponujące dowolną ilością wody z potoków, rzek lub innych wód stojących i zabezpieczone od suszy, posiadają 100% wartości odnośnej swej klasy, inne zaś ulegają procentowej obniżce odpowiednio do procentów przestrzeżeni i części roku w jakiej cierpią na brak wody.

Wody rybne stojące, na których terenie opadowym, względnie na terenie otaczającym potoki, strumienie i rzeki, zasilające je, przeważają grunta orne należące do I, II i III klasy lub łąki I i II klasy ulegną w ocenie zwykle ponad normy przewidziane dla wód odnośnej klasy o 20%.

Wody rybne stojące, na których terenie opadowym, względnie na terenie otaczającym potoki, strumienie i rzeki zasilające je przeważają lasy liściaste — ulegają niższe poniżej normy przewidzianej dla wód odnośnej klasy o 20%.

Wody rybne stojące, na których terenie opadowym, względnie na terenie otaczającym potoki, strumienie i rzeki zasilające je przeważają lasy szpilkowe, torfowiska, a pozatem wody zasilane ze źródeł nie dalej odległych jak 3 klm. — ulegają niższe poniżej normy przewidzianej dla wód odnośnej klasy o 40%.

Ustalenie ceny szacunkowej innych gruntów.

§ 7. 1. Torfowiska, które z uwagi na miejscowe warunki nadają się do eksploatacji, szacowane są indywidualnie według cen tych użytków. Cena szacunkowa nie może być wyższa od cen lokalnych podobnych torfowisk w drobnych działkach.

2. Wszystkie inne torfowiska szacuje się jak odpowiednią klasę gruntów.

§ 8. 1. Grunty zawierające pokłady piasku, żwiru, kamienia, gliny i t. p. i nie nadające się z tego powodu do uprawy należy szacować jak grunty klasy VII.

2. Jeżeli tego rodzaju pokłady są eksploatawalne to tereny, zajęte pod tę eksploatację należy szacować indywidualnie według cen lokalnych.

3. Specjalne kultury, jak plantacje wikliny, państwiska sztuczne, chmielniki, sady, szparagarnie i t. p., których trwałość rozciąga się przynajmniej na lat 3 mają być odrębnie i indywidualnie szacowane wedle wartości gruntu oraz niezamortyzowanych części nakładów poczynionych na ich przeprowadzenie, jeżeli obszar poszczególnych tych kultur obejmuje niemniej, niż $\frac{1}{4}$ ha.

Przynależności do gruntów.

§ 9. 1) Pod określeniem „przynależność do gruntów” należy rozumieć prawa służące właścicielowi gruntów do ciągnięcia pewnych korzyści z innej nieruchomości. Do tego rodzaju korzyści należą: prawo pastwiska, rybołówstwa, brania z lasu drzewa, chróstu i ściółki i t. p.

2) W celu obliczenia wartości przynależności do gruntów należy ustalić roczną wartość wszystkich korzyści, wypływających z przynależności, na podstawie cen obiegowych w czasie dokonywania szacunku i skapitalizować sumę tych wartości w sposób następujący:

a) przy korzyściach trwających przez czas nieokreślony, pomnożyć roczną sumę tych korzyści przez 10,

b) przy korzyściach wieczystych pomnożyć roczną sumę tych korzyści przez 20,

c) przy korzyściach ograniczonych czasem trwania, pomnożyć sumę tych korzyści przez ilość lat ich trwania, nie więcej jednak niż przez 10.

Ustalenie ceny szacunkowej budynków.

§ 10. 1. Cenę szacunkową przymusowo wykupywanych budynków należy ustalić na podstawie zasadniczego szacunku dokonanego przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, przyjmując pod uwagę zużycie budynków w czasie po dokonaniu szacunku przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, w województwach zaś pomorskiem i poznańskim na podstawie zasadniczego szacunku, opartego na normach Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Przy wykonywaniu niniejszego przepisu uwzględnia się normy obowiązujące w czasie dokonywania szacunku.

2. Cena szacunkowa budynków postawionych w ciągu ostatnich 5-ciu lat przed dokonaniem przymusowego wykupu względnie przed objęciem nieruchomości w posiadanie Państwa ulega zwiększeniu w ramach stosowanych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych przy ustalaniu podwyżek indywidualnych.

3. Gdyby wykupywane budynki nie posiadały pełnej przydatności gospodarczej dla gospodarstwa objętego przymusowym wykupem, to cena szacunkowa obliczona na zasadzie cz. 1 i 2 niniejszego paragrafu winna być odpowiednio obniżona, nie więcej jednak niż o 30%.

§ 11. Budowle, zakłady przemysłowe lub ich części, inne urządzenia gospodarcze i t. p., dla których przepisy szacunkowe nie są ustalone w poprzednich paragrafach, należy szacować indywidualnie, przyjmując pod uwagę ich gospodarczą przydatność dla jednolitej gospodarczej objętej przymusowym wykupem.

Przepisy końcowe.

§ 12. 1. Cena szacunkowa obliczona w myśl § 3 do 10 włącznie niniejszego rozporządzenia, może być podwyższoną lub obniżoną w ramach do 50%, gdyby zbyt odstępowała od ceny rynkowej lub też

od przeciętnej wartości przychodowej wykupywanej nieruchomości.

2. Za cenę rynkową uważa się przeciętną cenę jawną z aktów kupna-sprzedaży podobnych nieruchomości, nabywanych z wolnej ręki w całości (nie w drodze parcelacyjnej) w danej okolicy i w tymże okręgu ekonomicznym w ciągu ostatniego roku przed dokonaniem przymusowego wykupu szacowanej nieruchomości, względnie objęcia jej w posiadanie Państwa. Za wartość przychodową uznaje się pomnożony przez 20 przeciętny czysty dochód roczny osiągnięty z wykupywanej nieruchomości w ciągu dwóch ostatnich lat przed dokonaniem jej przymusowego wykupu, względnie objęcia w posiadanie Państwa.

3. Zastosowana w ramach powyższych zniżka tylko wówczas może ulec zmniejszeniu, gdy właściciel udowodni, że ustalona przez zastosowanie tej zniżki cena szacunkowa jest niższa, niż to wynikałoby z zastosowania przepisów ustępu 1 i 2.

4. Gdyby cena szacunkowa, obliczona w myśl § 3 do § 10 włącznie niniejszego rozporządzenia oraz cz. 1 niniejszego paragrafu okazała się niższą od prawomocnie ustalonego szacunku, przyjętego za podstawę do wymiaru podatku majątkowego w myśl ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym (Dz. U. R. P. № 94, poz. 746), przypadającego od wykupywanej nieruchomości lub jej części bez potrącenia długów i ciężarów, to cena szacunkowa przyjęta będzie w wysokości tego szacunku.

5. O ile na nieruchomościach przymusowo wykupywanych ciąży pożyczki instytucji kredytu długoterminowego, to cena wykupu nie może być niższą od niespłaconej części pożyczki przypadającej na obszar wykupywany po ewentualnym dokonaniu segregacji jej w razie wykupu części nieruchomości obciążonej pożyczką. Przepis ten dotyczy jedynie pożyczek udzielonych w listach emitowanych z zabezpieczeniem prawnym (pupilarnem) przez państwowe instytucje kredytu długoterminowego, względnie takie, których przepisy szacunkowe zatwierdza Minister Skarbu.

§ 13. Szacunek składowych części przymusowo wykupywanej nieruchomości, ustalony przez komisję klasyfikacyjno-szacunkową w złotych (cz. 1 § 7, cz. 2 § 8, cz. 2 § 9 i § 10) przelicza się na złote w zlocie według wartości złota w dniu poprzedzającym dokonanie szacunku, stosownie do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. № 36, poz. 385) i ustawy z dnia 1 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. № 76, poz. 534).

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*